

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/215/2022
Identifikačné číslo spisu:	8222200318
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8222200318.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu BARDEJOVSKÉ KÚPELE a. s., Bardejovské Kúpele, IČO: 36 168 301, zastúpeného JUDr. Jánom Jurčom, advokátom so sídlom v Bardejove, Štefánikova 87, proti žalovaným 1/ X.. K. U. a 2/ X. U., obom bývajúcim v D., K. XX, 3/ Š. N., bývajúcemu v D. J.N. XX, 4/ K. N., bývajúcemu v D. J. XX, 5/ Š. N., bývajúcemu v D. J. XX, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 6C/6/2022, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. mája 2020 sp. zn. 22Co/39/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca je p o v i n n ý nahradiť žalovaným 1/ až 5/ náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 2C/142/2015-179 zo 7. septembra 2018 zastavil konanie v časti požadovaného nároku žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 12. marca 2013 do 12. marca 2015 voči žalovaným 1/ a 2/ v sume 354 eur s 8,5 % ročným úrokom z omeškania odo dňa 29. októbra 2014 do zaplatenia; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalovaným 1/ až 5/ priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. V odôvodnení uviedol, že žalobca ako výlučný vlastník sa žalobou pôvodne domáhal vydania bezdôvodného obohatenia v sume 1 eur/m2 ročne za 2 777 m2 spolu 2 777 eur za dva roky spätne, z titulu neoprávneného užívania nehnuteľnosti, a to pozemkov parcelného č. CKN 4004/1 o výmere 177 m2, zastavaná plocha a nádvorie, parcelného č. CKN 4004/2 o výmere 144 m2, zastavaná plocha a nádvorie, parcelného č. CKN 4009/2 o výmere 831 m2, zastavaná plocha a nádvorie, parcelného č. CKN 4004/3 o výmere 685 m2, zastavaná plocha a nádvorie, parcelného č. CKN 4005/2 o výmere 321 m2, zastavaná plocha a nádvorie a parcelného č. CKN 4005/3 o výmere 940 m2, zastavaná plocha a nádvorie zapísaných na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. X v k. ú. D., okres D.. Podaním z 21. júna 2018 požiadal o pripustenie zmeny žaloby, ktorou sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia za

obdobie od 12. marca 2013 do 12. marca 2015 a to od žalovaného 3/ vo výške 506,88 eur s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 3. novembra 2014 do zaplatenia, od žalovaného 5/ vo výške 42,24 eur s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 3. novembra 2014 do zaplatenia; zároveň sa domáhal uložiť žalovaným 1/ až 5/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 9.732,80 eura s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 3. novembra 2014 do zaplatenia, ktorú navrhovanú zmenu žaloby podaním z 21. júna 2018 súd prvej inštancie na pojednávaní, konanom 7. septembra 2018 pripustil (v spise na č. I. 176).

3. Právne vec posúdil v súlade s čl. 20 ods. 1 ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „Ústava“), § 3 ods. 1, § 120 ods. 2, § 123, § 124, §126, § 135c, § 451 ods. 1 a 2, § 456, § 458 ods. 1 až 3, § 488, § 489 Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) a vecne tým, že po ustálení zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno, ako aj bremeno tvrdenia v súvislosti s obmedzovaním jeho vlastníckeho práva, lebo žiadnym spôsobom nepreukázal, akým spôsobom a na ktorých konkrétnych pozemkoch a v akom rozsahu dochádza k bráneniu vo výkone jeho vlastníckeho práva. Žalovaní 1/ a 2/ boli bezpodielovými spoluvlastníkmi rodinného domu súpisného č. XXXX postaveného na pozemku parcelného č. CKN 4004/1 zapísaného na LV č. XXXX v k. ú. D. s tým, že od 1. mája 2015 je výlučným vlastníkom nehnuteľností X.. Q. U.. Žalovaný 3/ je výlučným vlastníkom rodinného domu postaveného na pozemku parcelného č. CKN 4004/2 zapísaného na LV č. XXXX v k. ú. D., a žalovaný 4/ je výlučným vlastníkom nedokončeného rodinného domu postaveného na pozemkoch parcelného č. CKN 4004/3, č. CKN 4009/4, č. CKN 4004/3 o výmere 45 m2, zastavaná plocha a nádvorie, parcelného č. CKN 4009/4 o výmere 46 m2, zastavaná plocha a nádvorie, zapísaných na LV č. XXXXX v k. ú. D.. Žalovaný 5/ je výlučným vlastníkom dreveného stánku nachádzajúceho sa na pozemku parcelného č. CKN 4009/2 o výmere 831 m2, zastavaná plocha a nádvorie, zapísaného na LV č. X v k. ú. D.. Podotkol, že ani sám žalobca nevedel skutkovo presne špecifikovať, ktorých pozemkov sa má obmedzenie vlastníckeho práva týkať a ktorými zo žalovaných má k obmedzeniu dochádzať, preto žalobu v prevyšujúcej časti zamietol.

4. Z dôvodu späťvzatia žaloby sčasti vo vzťahu k žalovaným 1/ a 2/ o zaplatenie sumy 354 eur s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 29. októbra 2014 do zaplatenia z titulu bezdôvodného obohatenia za obdobie od 12. marca 2013 do 12. marca 2015, súd prvej inštancie konanie sčasti zastavil v súlade s ustanovením § 145 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s ustanovením § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 14. mája 2020 sp. zn. 22Co/39/2019 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch o zamietnutí žaloby v prevyšujúcom rozsahu a o trovách konania potvrdil ako vecne správny v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 a 2 CSP. Žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %.

6. Odvolací súd v odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, ako aj správne právne vec posúdil, zároveň sa stotožnil aj s jeho odôvodnením. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie, reagujúc na námietku žalobcu ohľadom obmedzenia jeho vlastníckeho práva žalovanými vo vzťahu k pozemkom parcelných č. CKN 4009/2, CKN 4005/3 a CKN 4005/4 uviedol, že udržiavanie pozemkov neznamena riadne užívanie vlastníckeho práva v zmysle oprávnenia vec užívať (ius utendi). Užívaním sa rozumie správanie, ktorým sa realizuje úžitková hodnota veci, či už vo forme individuálnej, alebo vo forme podnikateľskej spotreby. Prostredníctvom práva užívať vec a napokon aj práva požívať jej plody a úžitky je realizovaná úžitková a ekonomická hodnota veci. Úžitky predstavujú priame alebo nepriame majetkové hospodárske výhody spojené s vlastníctvom veci. Ak teda žalovaní udržiavajú predmetné pozemky, neznamená to ešte, že ich užívajú, v dôsledku čoho by im mal plynúť nejaký hospodársky prospech. Zo žalobného návrhu a zo skutkových tvrdení žalobcu nevyplýva, akým spôsobom je zo strany žalovaných žalobcovi bránené vo výkone jeho vlastníckeho práva k pozemkom parcelných č. CKN 4009/2, CKN 4005/2, CKN 4005/3. V tomto kontexte odvolací súd uviedol, že podstata zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie spočíva v tom, že toho, kto poruší povinnosť neobohacovať sa na úkor iného, stíha nepriaznivý právny následok v podobe sankcie spočívajúcej v povinnosti bezdôvodné obohatenie vydať. Pre vznik zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie je vždy potrebné splnenie všetkých predpokladov a to získanie bezdôvodného obohatenia

jedným subjektom, protiprávnosť získania bezdôvodného obohatenia, majetková ujma iného subjektu a príčinná súvislosť medzi protiprávnym získaním bezdôvodného obohatenia jedným subjektom a majetkovou ujmovou druhého subjektu. Splnenie týchto predpokladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že na jeho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané. Odvolací súd zdôraznil, že bolo povinnosťou žalobcu uviesť skutkové tvrdenia, na podporu ktorých bol povinný označiť dôkazy, ktoré podľa jeho názoru mohli prispieť k objasneniu veci a zároveň bol povinný ich k žalobe pripojiť (§ 132 CSP). V nadväznosti na uvedené konštatoval, že žalobca nepreukázal, akým spôsobom mali žalovaní k uvedeným pozemkom realizovať úžitkovú hodnotu nehnuteľností, či už vo forme individuálnej alebo vo forme podnikateľskej spotreby, v dôsledku čoho malo dochádzať k bráneniu vo výkone jeho vlastníckeho práva. Na podporu svojich tvrdení žalobca neoznačil a ani nepredložil žiaden relevantný dôkaz, ktorým by žalovanými rozporované skutkové tvrdenia odporoval. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalobcu týkajúcu sa tvrdenia, že súd prvej inštancie mu znemožnil realizáciu jeho procesných práv tým, že vo veci nevykonával navrhnutý dôkaz. Súhlasil s názorom súdu prvej inštancie, ktorý návrh na výsluch súdneho znalca zamietol. V tomto kontexte dodal, že výsluch znalca by bol nadbytočný vzhľadom na zistený skutkový stav súdom prvej inštancie a jeho právne posúdenie ohľadom nedôvodnosti žaloby.

7. Napokon odvolací súd ďalej konštatoval, že žalobca sa podanou žalobou snažil udržiavať protiprávny stav bez toho, aby súčasne riešil kolíziu medzi vlastníctvom pozemku a vlastníctvom stavby. V tomto kontexte poznamenal, že žalobca sa domáhal nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka, ku ktorému malo dôjsť na strane žalovaných v súvislosti s neoprávneným užívaním častí jeho pozemkov v konkrétnom období, avšak keďže takto si uplatňoval iba sekundárny (zodpovednostný) nárok bez toho, aby sa súčasne (primárne) domáhal odstránenia protiprávneho stavu, ktorý vyvoláva tieto sekundárne zodpovednostné nároky, posúdili tento výkon práva za rozporný s dobrými mravmi, ktorý nepožíva právnu ochranu. Úlohou súdu nie je vyvodzovať zodpovednostné následky z porušenia práva bez toho, aby zároveň jeho rozhodnutím nedošlo aj k odstráneniu protiprávneho stavu, ktorý ich vyvoláva a k nastoleniu právnej istoty, a tým napomáhať udržiavať tento protiprávny stav. Na záver odvolací súd zdôraznil, že žalobu žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia po minimálne 75 rokoch, považoval za šikanóznú a v rozpore s dobrými mravmi, lebo žalobca vedel, že na pozemku stojí stavba minimálne od roku 1940. V tejto súvislosti dodal, že v občianskom práve sa musia uplatňovať princípy právnej istoty a ochrany dobrej viery. Žaloba proti žalovaným má byť len nástrojom obmedzovania ich dobromyseľne nadobudnutých a desiatky rokov rešpektovaných práv, nielen zo strany žalobcu, ale aj jeho právnym predchodcom. Rozpor s dobrými mravmi spočíva najmä v okolnosti, že žalobca chcel získať po desiatkach rokov viac práv voči vlastníkom stavby, než koľko ich mal jeho právny predchodca. Žalobca je síce v rámci výkonu svojho vlastníckeho práva výrazne obmedzený, pretože z troch obsahových zložiek vlastníckeho práva mu zostalo zachované iba právo s vecou nakladať, z dôvodu, že nemôže časť pozemku užívať, ani brať z neho úžitky. Takýto stav však existoval už v čase, kedy žalobca vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam nadobudol. Namietané nesprávne právne posúdenie, ani nesprávne hodnotenie dôkazov, preto odvolací súd nepovažoval za dôvodné; napadnuté rozhodnutie v zamietavom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 a 2 CSP.

O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 v spojení s § 262 CSP a zásadou úspechu žalovaných v odvolacom konaní, ktorým priznal nárok na ich náhradu (§ 255 ods. 1 CSP).

8. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval explicitne z ustanovenia § 432 CSP za použitia § 420 písm. f) CSP. Argumentoval tým, že právnym nárokom bol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka spočívajúci v tom, že žalovaní 1/ a 5/ užívajú pozemky vymedzené v podaní po čiastočnom späťvzatí žaloby, ktoré špecifikoval, bez právneho dôvodu, čo bolo preukázané v konaniach vedených na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 7C/14/1998 o určenie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam a pod sp. zn. 3C/244/2002 o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu nadobudnuté vydržaním k totožným nehnuteľnostiam. Namietal, že odvolací súd v odôvodnení uvedenom v bode 29 a nasledujúcich, zvýrazňoval podstatu bezdôvodného obohatenia a z toho pohľadu sa aj rozsudok súdu prvej inštancie javí ako presvedčivý, svedčiaci v prospech ochrany vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, predovšetkým k rodinným domom

postaveným na pozemkoch žalobcu. Avšak z pohľadu vlastníckeho práva k pozemkom užívaným žalovanými bez právneho dôvodu a bez akejkoľvek ochrany vlastníctva žalobcu, považoval rozhodnutia súdov nižších inštancií za prekvapivé, pretože neobjektívne hodnotia zistený skutkový stav a nesprávne právne vec kvalifikujú. Nesúhlasil s tvrdením súdu, že nemal záujem usporiadať pomery medzi vlastníckymi stavbami a vlastníckymi pozemkami. Napokon poukázal na konanie vedené pod sp. zn. 7C/172/1994 o vypratanie nehnuteľností, v ktorom navrhol spôsob usporiadania vlastníckych pomerov vo forme uzavretia nájmu k nehnuteľnostiam, resp. k časti nehnuteľností vlastníckym právom patriacim žalobcovi, v rozsahu podľa žalovaných ich prístupu k studni, aj keď rodinné domy sú napojené na verejný vodovod. V závere zdôraznil, že ak súdy nižších inštancií poukázali na ochranu vlastníckeho práva danú Ústavou, nemôžu túto ochranu povýšiť na úkor inej ochrany vlastníckeho práva, ako na to poukázal odvolací súd v bode 33 a nasledujúcich odôvodnení, čo malo za následok okrem iného aj porušenie zásady rovného postavenia strán v spore. Navrhol zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uplatnil si náhradu trov konania.

9. Žalovaní 1/ až 5/ vo vyjadrení k dovolaniu poukázali na skutkový stav, týkajúci sa nadobudnutia rodinného domu bez pozemku ich právnymi predchodcami, ako aj skutkové okolnosti, týkajúce užívania ich nehnuteľností. Navrhli potvrdiť napadnuté rozhodnutie.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“ resp. „najvyšší súd“) uznesením z 26. januára 2022 sp. zn. 4Cdo/236/2020 zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 14. mája 2020 sp. zn. 22Co/39/2019 a rozsudok Okresného súdu Bardejov č. k. 2C/142/2015-179 zo 7. septembra 2018 a vec vrátil Okresnému súdu Bardejov na ďalšie konanie. Na základe ústavnej sťažnosti žalovaných Ústavný súd Slovenskej republiky náležom z 10. novembra 2022 sp. zn. III. ÚS 278/2022 zrušil uznesenie najvyššieho súdu z 26. januára 2022 sp. zn. 4Cdo/236/2020 a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V odôvodnení konštatoval neprípustný zásah do princípu právnej istoty sťažovateľov (žalovaných 1/ a 2/) zrušením rozsudku súdu prvej inštancie najvyšším súdom aj v časti, ktorá bola právoplatne zastavená. K posúdeniu dovolania podľa obsahu ústavný súd uviedol, že dôsledné napĺňanie požiadavky, aby najvyšší súd odmietol formalizmus pri rozhodovaní v dovolacom konaní, však nemôže dospieť do polohy opačného extrému, keď najvyšší súd v dovolaní „nájde“ aj kritiku, ktorú v ňom dovolateľ v skutočnosti neuviedol. V nadväznosti na uvedené vysvetlil, že ústavný súd opakovane už judikoval, že úlohou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho je pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc (I. ÚS 336/2019, III. ÚS 580/2021, III. ÚS 198/2022). Podľa názoru ústavného súdu dovolateľ v dovolaní argumentoval porušením zásady rovnakého postavenia strán konania v súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci konajúcimi súdmi, poukazujúc na ústavnú ochranu poskytovanú všetkým vlastníkom. Dovolať namietal nesprávne právne posúdenie, ktoré zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 421 CSP, nie podľa § 420 písm. f) CSP. Skutočnosť, že by namietal porušenie zásady rovnosti strán v spore z hľadiska možnosti uplatňovania svojich procesných práv (ako to predpokladá čl. 6 ods. 1 CSP) z predmetného dovolania nevyplyva. Ústavný súd preto považoval záver najvyššieho súdu, podľa ktorého dovolateľom uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP zakladá nielen prípustnosť, ale aj dôvodnosť podaného dovolania za ústavne neudržateľný.

11. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu v náleze z 10. novembra 2022 sp. zn. III. ÚS 278/2022 v súlade s ustanovením § 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za

spĺnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

13. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

14. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom, rozhodovaná rozdielne.

15. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

16. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

17. Viazanosť dovolacími dôvodmi znamená, že dovolací súd ich môže skúmať len v rozsahu, v akom boli vymedzené. Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením dovolacieho dôvodu a právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto riešenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2 CSP). Výpočet dôvodov uvedených v ustanovení § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré nie sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň, aby jej právne posúdenie dovolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie.

18. Dovolateľ povinne zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom je povinný konkrétne uviesť zásadnú právnu otázku a vysvetliť, prečo z jeho pohľadu je právny záver odvolacieho súdu nesprávny. Dovolateľ súčasne musí jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP zakladá jeho prípustnosť s uvedením konkrétneho dôvodu. Vzhľadom na základný obsah dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku s prihliadnutím na to, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne má dovolanie slúžiť len na nápravu výnimočných najzásadnejších procesných pochybení a na riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry so svojím nezameniteľným vplyvom na posilňovanie právnej istoty (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, komentár, C. H. Beck, 2016, 1409 s.).

19. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č. k. I. ÚS 51/2020-50 z 9. júna 2020, publikovaný v

Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 24/2020 ako obiter dictum vyslovil k viazanosti najvyššieho súdu vymedzením prípustnosti dovolania dovolateľom právny názor, že povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, treba podľa ústavného súdu vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom.

20. Dovolateľ v podanom dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 432 CSP za použitia § 420 písm. f) CSP s uvedením, že právnym nárokom bol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka, spočívajúci v tom žalovaní 1/ až 5/ užívajú konkretizované nehnuteľnosti bez právneho dôvodu. Poukazujúc na bod 29 a nasledujúce odôvodnenia odvolacieho súdu, v ktorom odvolací súd zvýraznil podstatu bezdôvodného obohatenia svedčiacu v prospech ochrany vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, predovšetkým k rodinným domom postaveným na jeho pozemkoch, avšak z pohľadu vlastníckeho práva k pozemkom užívaným žalovanými bez právneho dôvodu a bez akejkoľvek ochrany dovolateľa, považoval oba rozsudky súdov nižších inšancií za prekvapivé, pretože neobjektívne hodnotili skutkový stav a nesprávne právne vec kvalifikovali aj s použitím správneho ustanovenia Občianskeho zákonníka. Napokon namietal porušenie zásady rovného postavenia strán, spočívajúce v poskytnutí ochrany žalovaným na úkor ochrany vlastníckeho práva dovolateľa.

21. Ustanovenie § 432 ods. 2 CSP uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Uvedené ustanovenie je nutné vykladať v súvislosti s § 421 CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

22. V preskúmvanej veci dovolateľ však nenastolil, nevymedzil, neformuloval a ani nepomenoval právnu otázku od riešenia, ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ani neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré by konkrétnu právnu otázku riešili rozdielne, alebo sa pri jej riešení odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe alebo nebola ešte vyriešená. Dovolací súd preto nemohol svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach, ktorú otázku a ktoré rozhodnutia eventuálne mal dovolateľ na mysli. Nesprávne právne posúdenie veci je prípustným dovolacím dôvodom len, ak sa týka otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ak je splnený predpoklad vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) až písm. c) CSP.

23. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (nie skutkovú). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa rozumie otázka hmotnoprávna odvíjajúca sa od interpretácie ustanovení napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ako aj procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. V prípade nevymedzenia dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 CSP, dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré riešili sudy nižších inšancií; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom konaní, ale aj konkrétne cieľu sledovaného ustanovením § 421 ods. 1 CSP (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/28/2017, 4Cdo/14/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/141/2017, 7Cdo/153/2019).

24. Z tohto dôvodu dovolací súd odmietol dovolanie v súlade s ustanovením § 447 písm. f) CSP z dôvodu vymedzenia dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP. Vzhľadom na rozhodnutie o podanom dovolaní z procesného dôvodu, dovolací súd vecnú správnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia preto neposudzoval.

25. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaných v dovolacom konaní, ktorým priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP).

O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 262 ods. 2 CSP).

26. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.